

Numerul 49.

Oradea-mare 4/17 decembre 1905.

Anul XLI.

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$ de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

Puterea focului.

— Fragment din „Clopotul“ de Schiller. —
(Traducere liberă).

...Grozavă este-a focului pară,
Când omul o lasă în voia ei;
Ea strică și rumpe ș-omoară
Ce liber găsește 'n drumul ei!
Dar bună și darnică ea se arată
Când știe omul a o 'nblânzi;
Cu daruri bogate, bogată răsplăță
Pe dânsa natura o dăru!

Vai, amar când rupt zăgazul,
Uriășul sul de flacări în văzduhuri se întinde
Și zbuclind prin hudiți strănte,
Străzi și case le cuprinde!

Elementele pe vremuri au jurat
Ca în veci să strice,
Ori-ce mână omenească
Ar voi ca să ridice!

N'auziți din turn cum sună,
Cum plâng clopote-i furtună,
Și din norii grei de ploaie
Curg săgeți de foc, vâpaie!...

Ș-auzi, dar ce larmă... și tropot pe strade,
Ce roșu e cerul... și strigăte: arde.
Iar vântul năpraznic vuește prin drum,
Pe aripe-i poartă nori negrii de fum!
Năvalnic, sălbaticii nori au plecat
S'arunce vâpaie și fulgere 'n sat,
Și trăznet și tunet și fulgere și foc
S'amestecă 'n vuet, viind la un loc.

— Bangăt de clopot, huiet d'alarmă,
Furtuna-i... furtuna-i, ce vine și darmă,
Cerul s'aprinde,
Focul se 'ntinde,
Strade cuprinde,
Văjăe 'n vaet, vuește venind
Vântul cu flacări... și case s'aprind...
Și urlet și țipet și gemet amar
S-aude tutindenii, dar 'nzădar.

Aer s'aprinde... bârne trosnesc,
Case se darmă, vite mugesc,
Mame nebune de spaimă, gemând,
Păru-și smulgând,
Vui, și în urmă copiii dau zor
Și jalnică-i ruga și plânsetul lor.
Șure se sfarmă,
Grajduri se darmă,

Totul se creapă, totul trosnește,
Din greu în adâncu-i pământul vuește!
Donițe sboară din mâni în mâni,
Raze de apă țîșnesc din fântâni!
Cu mugete-aleargă furtuna 'mpreună
Și lemne și stoguri de paie adună,
Le 'nvârte, le rupe, le-aprinde, le strică
Și vreascuri, bucate, spre cer le-aridică,
Apoi în văzduhuri din nou le adună
Și iar' le aruncă 'n grozava gemenă!

Cu durere își privește
Omul, munca-i risipită,
Care jos în vale zace
De ruine-acoperită!
Casa-i geme sub ruină
Și de spaimă-i toată plină...
Prin ferești privește groaza
Sus din nori, ș-aruncă raza
Soarele în depărtare...

O privire

De-aminti e

Își aruncă omul privind trist, cu jale,

Peste rodul muncii sale

Nimicit în vale!

Apoi pleacă 'n lume, vesel,

Să-și ia bățul de cerșit,

Înse ciudul foc ș-acela

Și pe-acel i l-a răpit...

Doar o dulce alinare

Cruda soarte-i dăruiește...

Stă și vede cu mirare

Că din cei pe cari iubeste,

Doamne... unul nu-i lipsește!

Ioan Broșu.

Redeșteptare.

(Urmare.)

Se constată că la butea cea cu spirt plesnise vre-o câteva cercuri, cari erau lucrate din alte cercuri vechi, precum este datina meșteșugarilor sau mai bine zis a cărpacilor de jidani, cari lucrează numai de cărpesc.

„Sermanul Mărescu, zise soția măhnită, a căzut victima afurisitului de bufnar, Șloim“.

Nouoreanu întrebă că unde s'a trimis după un medic?

Doamna Mărescu în confuzia cea mare trimisese mai îngrabă după un medic la T.-Neamțu.

„Me duc eu la Iași, se oferî Costică, să viu cu un medic cât se poate mai repede care să fie un specialist“.

„C'est bien, très bien“, zise tinerul Lupeanu cu un gest de emfas.

Costică nu respunse nimic, dar remase plăcut surprins când Viorica îi zise în tonul cel mai rugător: „Du-te Costică și adă de grabă un doctor, care să scape pe tata“.

„Eu am să fac tot posibilul până mâne să vin cu un medic“, respunse el.

Făcând drumul cel lung, până la Iași el avea timp să reflecteze de ajuns. „Dacă pot să ajut ceva acestei familie nenorocite, o fac din toată inima. Fie Viorica fericită, să scape tatăl ei și să se mărite. Dar oare este ea fericită? Își va fi adoptat și ea ideile mediului unde și-a terminat „educația“ în institut? Se vede că s'a amoretat în secătura acela; îi va fi încătușat inima cu câte toate. O copilă de vârsta ei nu-i lucru greu a o captivă. Eu păcatele mele, cu sinceritatea mea, am ramas pe jos. Acest filfison cu părinții sei au știut bine să se vâre sub pielea familiei Mărescului“.

A doua zi seara Costică se întorcea deja la Măreștii însoțit de un doctor.

Acela dădă puțină speranță pentru sârmanul suferind. El spunea acest lucru numai domnului Nouoreanu și lui Costică. Pe doamna Mărescu o cruță și-i dete multă speranță pentru însănătoșarea soțului ei.

Costică după ce dase tot ajutorul posibil, văzând că prezența lui sub împrejurările atât de delicate în

situația lui în care se află ar jucă un rol foarte neplăcut; astfel părăsi împreună cu tatăl lui casa Măreștilor.

Numai doamna Nouoreanu mai remase la Mărești.

Mergând pe drum Nouoreanu cu Costică vedeau cum treceau două harabale în care duc jidanii păsări în orașe ca să le vândă; dar în loc de găște, curci, rațe și găini, harabalele erau încărcate cu copii de jidani și cu balabustele lor, care se compuneau din două familii.

Într'o harabă sta jidanca lui Strull cu copiii ei, grămădiți între boccele legate cu boarfe; în cealaltă herabă se vedea fratele lui Strull care asemenea se oploșise în comuna alături de Strull.

Îtig își ducea și el pe Ruha cu toată progenitura judaică.

„Ce va fi însemnând băjanea aceasta“, zise Nouoreanu mai mult pentru sine. Abia intrară ei în sat și un zgomot de lovituri puternice le atingeau urechile în mod foarte neplăcut.

Ei porniră în direcția de unde se auzia acel zgomot. De odată remaseră încremeniți când întâlniră o ceată de mai mulți țerani. Fie-care purtă câte o sapă, un topor, sau o bătă. Se părea că aceste ființe omenești erau un colos venit dintr'o altă lume.

Nouoreanu oprî trăsura întrebând că ce înseamnă, de s'au înarmat așa și de unde vin ei?

După ce se opriră cu toții, unul dintre ei luă cuvântul: „Coconașule, ne-am făcut noi singuri dreptatea. De când a venit Strull cu fratele lui aici, am ajuns la sapă de lemn. Ei s'au îmbogățit din munca noastră; încă ce-i mai trist, ne-au năvălit reu femeile, au adus marfă putrădă, pânză de America, au dat-o nevestelor ca să ne facă din ele cămăși în loc ca să lucreze ele pânză de casă, cum eră obiceiul mai de mult, care ține cât trăiești. Când am mai înțeles că doftorul acela de plasă a găsit că acești spurcați au pus vitriol în rachiu, de au omorât atâtea suflete de creștini, n'am mai putut răbdă, boerule. Ne-am făcut noi singuri dreptatea; că tare ne temem să nu-l găsească cei dela judecătoria pe Strull nevinovat, cum se întâmplă la noi că pe jidani nici odată nu-i închide în temniță, numai pe creștini. Și la urma urmelor să ne vie jidanii iar pe capul nostru. Ca să-i treacă gustul de a mai veni, i-am sfărmat culcușul. Sărutam dreapta, boerule“.

Nouoreanu impresionat de cele ce văzuse și auzise, se întoarse la Costică și îl întrebă: „Ce zici la aceste mizerii pe care le vedem în jurul nostru? Eu me tem că acești țărani vor înfundă închisorile, cum zicea bietul om, că creștinii sunt pedepsiți și jidanii nici odată nu sunt“.

Ei ajunseră la locul unde fusese cărciuma lui Strull. Dar din toată locuința jidanilor nu remase decât numai patru păreți dărâmați; în locul ușei și al ferestrelor, se vedeau spăraturile, urmele devastării, cum nimiciseră țărani cuibul demoralizător.

Nouoreanu și cu Costică se uită fie-care fixându-și reflecțiunile în feiul lor.

După ce ajunseră acasă, tatăl oprî pe fiu spunându-i că are să vorbească ceva cu el:

„Am așteptat timp îndelungat, Costică, să ajungă lucrurile așa de departe, încât faptele care le prevedeam de mult să te facă a te convinge, ca să te înveți minte că ai umblat pe căi rătăcite.“

„Dacă nu ți-am spus nici odată nimic, știam prea bine că toate ar fi înzădar, căci tu ai ideile tale cu care te-au scăpărat aceia din școală; nu mi-ai fi dat ascultare poveștelor mele, ca să te lași de propaganda socialistă.

„Când eu, ca tată te-am văzut că tu, copilul meu, îmi vei face rușine să fii și tu pus în rândul celor expulsați, m'am hotărât să lucrez ca să nu se aplice pedeapsa și asupra ta. Prin mijlocirea unui prietin la București am reușit.

„Dacă te-am ocrotit, a fost ca să nu me arate lumea cu degetul, să se zică. „Iată acela are numai un băiat și l-a scos din școală“. Afară de această împrejurare, am voit să cruț pe mama ta, care a ramas în neștire.

„Vezi acuma mizeriile care sunt în jurul nostru. În prima linie ai căzut tu victimă că nu ți-ai văzut de studii. Acum când ai ajuns la marginea prăpăstiei, te conjur Costică, pentru mângăierea noastră a părinților și pentru binele teu, îndreaptă ce ai stricat“.

În vorbele tatălui eră ceva solemn. Costică sta ca înmărmurit.

El zise cu voce emoționată: „Am să te ascult, tată; de azi înaintea am să me silesc ca să merit adevarata iubire a voastră, a părinților“.

„Vino fiul meu, să te sărut ca pe fiul cel pierdut și iară găsit!“

După evoluția internă a tatălui și a fiului în ale căror inimi se introduseseră receala aceea, care distruge sentimentele de iubire și de devotament, ei deveniră mai expansivi.

„Sermanul Mărescu de-ar scăpă“, zise Noureunu. Vezi tu Costică cât de departe au ajuns lucrurile. Dacă eu din păcate nu te-aș fi dat în institutul acela al lui Burgeon, ar fi fost cu mult mai bine. A cui este vina că a fost incurajat institutul? Vina o poartă societatea, așa numita lumea cea bună și-a dat fiii acolo la creștere. Când te gândești că nește prăpădiți, cum eră un Ruso, Burgeon, până și nemernicul de Aureanu, să aibă obrăznicia să se erigeze de a introduce reforme la noi în țeară, nu știu ce să fac de ciudă. Acești saltimbanci în alte părți n'ar fi îndrăznit nici să viseze asemenea lucruri, dar încă să aibă îndrăzneala să sfideze o lume întreagă. Ei au întins rețelele, iar voi băieții cu minte crudă, înfocați de entuziasm, v'ați entuziasmat pentru nește idei aruncându-ve acei infami sperlă în ochii voștri. Tu ca copil te-ai întrepus la mine ca să dau adăpost acelui jidan, fiind tu pornit de ideile umanitare și eu din păcate m'am potrivit ție și am lăsat pe Strull să se așeze în sat. După ce s'a încălzit bine și-a bătut joc de sateni, demoralizându-i cu deseavârșire și devastând toate casele unde au stat dâșii. Dar eu, nenorocitul de Mărescu, tot din pricina altui jidan mi se trage arsura.

„Au să treacă mulți ani la mijloc ca să se șteargă urmele mizeriei care este în jurul nostru. Iar tu Costică de acuma înaintea să-ți vezi serios de carieră!“

Costică spuse că el este hotărât să plece cât mai curând la Iași pentru ca să-și vază de studii.

(Va urmă.)

Elena Aron Densușianu.

Momentum.

...Și gândurile, stoluri s'adun din lumea largă,
 Lovesc la bolta frunții, ca suliți să mi-o spargă.
 Locașul vor să-l surpe, odihna lor cea sfântă;
 Și vrajba lor me doare, ea 'n flacări me frământă...
 Dar e 'ndârjită lupta, un glas ca de descântec
 Vrăjește 'n viers revolta și se preface 'n cântec.

Gr. V. Prut.

Amintiri.*)

A dese-ori când me aflu în singurătatea-mi obicinuită, me las uitării și dau frâu liber gândului meu ca să fugă, să sboare la amintirile-mi din trecut. Sboară gândul și ca prin vis culege amintirile-mi plăcute una câte una. Din prezentul monoton și sec transpus pe aripile gândului în trecutul plăcut, legănat de o mulțime de amintiri frumoase — în singurătate-mi — me simt atât de fericit.

Amintirile cu speranța spulberată me fac să fiu tăcut și serios, până când amintirile plăcute îmi înseminează sufletul și me fac vesel. Cu amintirile-mi din urmă îmi place să me ocup mai mult. Unele amintiri poate le-am uitat, dar pe Ghiță și o serenadă, sau începutul și sfârșitul unei dragosti, nu o voi uită-o nici odată.

*

Mulți tineri vor fi dat sau ascultat așa pe vremea când ese luna câte o serenadă, dar serenadă ca a noastră rar s'a mai pomenit. Serenadă, ca serenada, dar rezultatul a fost ceva minunat. Și cum să nu fie rezultatul frumos, când serenada fusese dată de nește studenți unul mai amoretat ca altul? În frunte eră Ghiță, fostul meu conșcolar. Un om norocos din cale afară. La multe lucruri a fost el norocos, dar norocul dragostei a pus la toate vârf. Așă-i dragostea oarbă! Vine încet pe neobservate și se leagă de capul bietului om. Așă o pățise și colegul meu.

Umblam la școala de dans. Ghiță după ce-și aruncase hainele din stofă de Săcele și s'a văzut în nește haine noue negre croite după moda cea mai nouă, și nește ghete cu toc (călcăiul) de o schioapă — îi da mâna și ce să-i faci — nu-i mai lipsia decât un pui de dragoste. Și după cum ve amintisem — colegul meu de odinioară eră norocos din cale afară. Deja pe când învățase pașii dela polca franceză după sunetul palmilor: unu, doi, trei, unu, doi, trei, pe atunci pusese el deja ochii pe o domnișoară.

Ghiță al nostru așteptă cu neastâmpăr oarele de dans. Parcă-l văd și acuma cum venia de gătit. Eră ca scos din cutie nu alta. Imbrăcămintea nouă. Părul lui cel mare și negru cu frizura-i de poet adusă în ordine îi sta de minune. Înaintea de începerea dansului până sosiă aleasa domnișoară, nu avea astâmpăr. Iși frecă mâmile încontinuu și se preumblă neliniștit prin sala de dans.

*) S'a cetit în matineul literar-muzical al Reuniunii române de cântări „Hilaria“ din Oradea-mare, la 10 dec. 1905.

Om aproape format, căci eră cât profesorii de innalt. Intr'o seară ne mai putându-se răbdá, își ia inima în dinți și direct la domnișoara M. O cere la o tură de dans. Ea grațioasă, el mândru că joacă cu idealul inimei sale, încep a jucá. De câte-ori se vor fi călcat pe picioare până au făcut o tură, nu știu, pentru că ambii erau dansatori de premiat în călcatul picioarelor.

În pauză Ghiță de braț cu domnișoara M. Înconjură de câte-va ori sala cea mare de dans fără să zică nici unul vre-un cuvânt. Intr'un târziu Ghiță al nostru atinge încet cu cotul pe dșoara și o întrebă: Domnișoară gâci de unde-s?

Domnișoara a dat din umeri că nu știe.

Urmează iară preumblarea regulată. Cavalerul nostru dela o vreme vrând să întrerupă liniștea își întoarce privirea din nou către domnișoară și zice: Nu știi de unde-s, bine; dar aceea că câți frați am cred că știi.

Domnișoara M. nu gâcise nimica.

Ghiță după ce i-a spus dșoarei că de unde e el și că câți frați are, i-s'a deslegat limba și unde n'a început să vorbească: Știi dșoară — începuse el — știința asta comercială e foarte frumoasă. (Uitasem să ve spun că Ghiță eră student de comerciale.) Să știi face un cont, să știi calculá o factură de marfă care ne vine de departe, departe tocmai dela N. Schiller & Comp. Wiena; toate acestea ar mai merge, dar vama trebuie calculată în aur, apoi dacă n'ai bani — nu-i plătești, ci stai cu el în cont-curent și când să-i plătești, închii contul după metoda franceză, hamburgeră, de scară sau cea cu numerii roșii.

Coconița noastră, care de altcum eră româncă din Scheiu (Brașov) și, cu toate că umblase ceva și în internat, nu se cam pricepea la lucrurile acestea. Repetá numai în gând: Notă, N. Schiller & Comp., scară cu numerii roșii...

Ghiță vorbiá mereu înaintea. Să vezi domnișoară — continuá el — să fii în curent cu bursele din Viena, Paris, Londra, să știi legea comercială, care pretinde ca cărțile să fie șnuruite, parafate, legate, timbrate, paginate... apoi să știi Merceologia dlui Vlaicu — știi o carte cât evangelia — e ceva colosal!

Domnișoara continuá: Cărți legate, evangelia lui Vlaicu...

Colegului meu nu-i mai sta gura. Câți paragrafi știa el din dreptul cambial și câte fraze știa din economia națională, toată a tocat-o la urechia domnișoarei. Norocul domnișoarei că Ghiță nu știa grecește sau latinește, căci altcum i-ar fi citat și din Homer și Ovidiu.

După sfârșitul turei de dans ce urmă, Ghiță vine direct la mine și-mi spune cum s'au petrecut de minunat cu domnișoara M. care e o domnișoară atât de cultă și atât de frumoasă.

*

Ghiță al nostru eră amorezat tun și pace. Înaintea ochilor zăria încontinuu figura idealului seu. La școală numerii de pe tablă îi vedea tot în doue coloane ca pe dansatori la cvadril. Dacă eșia din școală, colindá străzile, numai ca să se poată întâlni cu idealul inimei. N'avea de loc pace și liniște.

Amor înfocat și fără margini. Ce să-i faci. Trebuia să urmeze o serenadă. Intr'o zi ca mâne eră să fie ziua onomastică a domnișoarei M. Ocaziune

binevenită. Ghiță la câți-va inși ne promite că dacă vom merge să dăm într'un loc serenadă, ne plătește un butoi de bere.

Venise mult dorita seară. Ne adunasem la locuința mea. Doi inși, un bănățean și un ardelean, erau cu violine. Unul cu flaut. N'aveam contra-bas! Nu știam ce să facem. „Nu fiți năcăjiți — zice atunci Alexandru un sălăgian — lăsați numai pe mine“. Ese afară și vine cu o sticlă goală de borviz și unde nu începe să sufle în ea. Un contra-bas minunat, de nici în banda lui Rigó Jancsi nu auzi așa ceva.

Făcusem programul serenadei. Rolul meu eră ca în momentul când capul cel ingeresc va apărea de după perdele... să oftez. La așa ceva me pricepeam de minune, căci doară eu eram pe atunci declamatorul ocazional.

Înainte de a plecá, ne făceam planuri la primirea măreață. Unul își ștergea gura de prăjiturile ce le va mâncá, altul înghiția înainte la vinul ce-l va bea.

— Eu când n'oi mai putea mâncá — zicea unul — am să bag și în buzunar.

Plecasem. Cerul eră senin. Luna dintre miile de stele, ascunsă puțin după Tâmpă, privia tăcută la noi. Felinarele ardeau a lene. Pe stradă nu eră nimeni. O cotitură de drum și ajunsesem. Jur împrejur liniște, tăcere adâncă, tăcere de mormânt. Și vântul pribeag tace ascuns între arborii din grădină.

Cei cu violina încep „Noua călugăriță“. În noaptea liniștită și tăcerea adâncă, sunetele violinei pline de foc și dragoste se aud încet, plăcut, duios de dulce.

Tocmai se repetá refrenul:

Sfântă prevedință, fi-va cu puțință
Să pierd ce-am iubit...

S'aude ceva sgomot. Imi țineam resuflarea și așteptam să apară ingerul ca să oftez. M'am înșelat. Eră tatăl domnișoarei, care numai cu ceva mai nainte venise acasă dela crășma lui Neca Sterica. Apare în poartă și ne zice: Cine sunteți dvoastră de nu dați pace oamenilor să doarmă? Dvoastră vreți să ve faceți domni? Așa-s domnii ca voi, loi-v'ar să ve loiască damblaua și cataroia ha bătrână, proștilor, ticăloșilor, măgarilor ce sunteți...

Și unde n'a început să ne dedice și să ne laude, de-ți venia să fugi mâncând pământul.

Ne întorceam ca plouați către casă. Luna vicleană de pe vârful Tâmppei ridea de noi... Toți flueram a pagubă, numai eu — conform rolului meu — oftam din greu... a pagubă.

Așa se sfârșise vestita serenadă, rezultatul căruia a nimicit și dragostea lui Ghiță.

Ioan Petra.

Cugetări.

Sunt risuri care te fac să plângi; dar sunt și plânsete care te fac să rizi.

*

Frumoasă e ploaia de stele, după o zi călduroasă de toamnă! Dar mult mai frumoasă e o ploaie de lacrimi, după o viață de patimi nebune.

Ucenicia.

De Henry de Forge.

Jacques, sunt fericită!...

În pervazul ferestrei ce dă într-o grădină îmbalsămată, drăguța contesă de Rieux își rezemă micu-i cap blond pe umărul bărbatului seu.

a momentelor, amăgită fiind de acest plăcut peisagiu ce ne înconjoară în această seară de vară...

— Nu! dulceața este în fundul seninei mele gândiri, în fundul inimei mele mulțumite. De ce ești așa de sceptic, când îți vorbesc de fericire?

— Nu me încred în ea așa de ușor!

— Pentru ce?

Frumusețe.

— E adevărat! mica mea Hélène? întrebă el.

— Oh! da! foarte adevărat! Tu nu simți fericirea! Totul în viața asta me farmecă; tot ceea ce vine delatine e bun.

În ochii femeii se poate citi o nespasă mulțumire.

— Tu te încrezi prea mult în această dulceață

— Pentru că toate femeile sunt niște ființe așa de complicate, că e foarte greu de a le înțelege cu adevărat, de a le satisface toate plăcerile, dar absolut toate, de a le realiza idealul lor...

O mănuișă roză îi închise gura.

— Taci! urâtule. Ești un psiholog nepriceput. Fericirea noastră, vezi tu, pentru noi Jacques, nu e

lucru mare, cu puțină dragoste din partea ta, dar cu o dragoste statornică, nici odată nu va fi plictizitoare.

— Sunt cu toate acestea, certuri, în multe căznicii, zise contele Rieux surizând, căznicii în care soții de abia se pot suferi, unul pe altul.

— Aceștia nu se iubesc sincer.

— Cine știe?...

Se înseră. Eră o frumoasă seară de septembrie. Jacques sărută îndelung blondetele bucle ale tinerei soții.

— Ai dreptate! zise el după o scurtă tăcere, și eu me simt prea fericit.

II.

Eră adevărat. De trei ani de când se căsătoriseră, nici un nor nu se ivise pe azuriul vieții lor liniștite și vesele.

Contele de Rieux își modelase propriu-i caracter după firea adorabilă și ciudată plină de nervi și simțământ a Hélènei.

Cei dimprejurul lor se minunau de perfecta lor armonie. Nu avusese între ei nici o ceartă, cât de mică.

Jacques, orfan dela naștere, își petrecuse întreaga copilărie, în singurătate. Eră un spirit neastâmpărat, curios, născocitor, flustratic.

Tinera soție eră dincontră o drăguță păpușică, obicinuită a fi în tot-de-auna răsgâiată de ai sei, neștiind ce sunt mizeriile vieții.

— Ție îți va trebui „un bărbat după măsură!“ îi zicea adesea mama sa.

El de Rieux o întâlnise într-o seară într-o familie; se logodise foarte repede, nu fusese „comandat după măsură“ dar eră o întâmplare care îi „conveniă“ de minune.

— Iată, zicea Hélène prietenelor sale, marele secret, spre a fi fericită trebuie să luați un bărbat a cărui inimă să fie nouă care nu a iubit nici o femeie, care se găsește cu totul curat în inima pe care ne-o dă și căruia să-i placă viața fără gânduri ascunse, fără comparație și fără de regrete. De ce caracterele noastre se potrivesc? Simt, că Jacques îmi înțelege gândurile mele, că e pentru mine un prietin indulgent, un adevărat tovarăș în viață, un profesor chiar, capabil de a înfrână înclinațiunile micei mele naturi îndărătnice.

Este un bărbat model, și ve doresc și voue câte unul de felul lui.

III.

Într'una din zile, dna de Rieux se duse cu una din verișoarele sale, la un târg de caritate dat de l'Orphelinat des Arts, târg la care tot Parisul se înghesuia; ea zări la unul din comptoare, cel mai înțesat de lume, o tineră brunetă cu un profil plăcut, cu nește ochi admirabili.

— Doamne! ce femeie frumoasă! nu se putu stăpâni de a nu exclamă: Cine o fi oare?

— Dșoara Lyla Verneuil, noua Stea dela Comedia franceză.

Nu e mai puțin adevărat, că aproape de Hélène o grupă de tineri vorbeau și admirau pe artistă.

— O femeie fermecătoare, șopti unul dintre ei și de o conduită ireproșabilă.

— Acum, cel puțin, zise un altul.

— Ce vrei să spui?

— Dta se vede că nu știi! În viața ei a avut o întâmplare nenorocită.

— Nu se poate!

— Da! O mare pasiune pentru un om din înalta societate, care eră la rândul lui nebun după ea, care voiă să-și sacrifice tot, numai ca să o poată face fericită, care voiă să o ia în căsătorie, și care a făcut-o să sufere prea mult.

— Ciudat!

— Priviți ce ochi triști a păstrat dela acel fatal desnodământ, de mai bine de patru ani.

— Pentru ce acest desnodământ, această rup-tură?

— Nu se știe. Chestiunea de nepotrivire de caracter, de sigur. Acest om o adoră, dar nu a înțeles-o.

— Cine e acela?

— Contele de Rieux.

IV.

Hélène îngălbeni, apoi reluându-și sângele rece, stăpână pe ea însăși, în potriva loviturii ce o simțise, ea își duse companioana spre eșire. În momentul de a trece poarta, se reîntoarșe și privi îndelung pe Lyla Verneuil.

— Cum! Jaques iubise pe această femeie înaintea ei, a adorat-o chiar, așa s'a zis.

Ce de iluziuni prăbușite! Ce prăpastie s'a deschis între ei acum!

Ea nu a voit să-i spue lui nimic, cu toate că eră măhnită, se abținū, spre a studiă mai bine pe acest om care a știut așa de bine să-i ascundă trecutul, voinđ să sondeze până în fund această inimă ce o mințise, lăsând-o să crează că n'a bătut decât pentru ea.

Dar ochii lui Jaques aveau întot-de-auna aceeași sinceritate, spuneau întot-de-auna aceeași dragoste pasionată. Negreșit, că acest roman de altădată se sfârșise, eră cu totul sfârșit, fără a-i fi lăsat vre-o urmă.

După câte-va lacrimi ascunse, Hélène își sterse lacrămile.

— După ce s'a sfârșit totul, gândi ea sfortându-se să suradă: Ce-mi mai pasă! Principalul e, că Jaques me adoară acum, de asta sunt cât se poate de sigură. Trecutul nu me privește.

Dar, în fundul inimei ei, dăinuia o curiositate neînvinsă, o dorință chinuitoare de a cunoaște pe acea femeie, de a-i vorbi, de a ști pentru ce acest om, atât de bun, o făcuse să sufere.

Și, într'o zi, călcându-și pe inimă se duse la artistă.

— Anunțați-me... doamna... Perrin, zise ea feciorului, și spuneți că viu spre a luă lecțiuni.

Este introdusă într'un mic salonaș, elegant, cu mult gust mobilat, îmbălsămat de flori.

Ea așteptă; capul îi eră par'că în flacări, inima îi zvăcniă cu putere.

Aici venia el! gândi ea... și își opri privirea peste toate acele mici bibelouri pe care el le cunoaște, din cari — poate — unele, erau chiar de el aduse.

Un adevărat giuvaer, acest mic salonaș, în apropierea unui buduar, bine aranjat pentru intimitați.

Ce va spune dșoarei Verneuil, și cu ce drept? Ce e vinovată ea?

Aceste doue femei trebuia să nu se fi cunoscut nici odată.

Artista intră.

Fizionomia ei era sinceră și plăcută, dar brăzdată de o tristeță care trebuie să-i fi fost expresiunea obicinuită.

Dna Perrin, cu o voce tremurătoare, explică scopul vizitei sale, dorința sa de a învăța arta de a spune versuri, a juca în comedie, artă așa de frumoasă, adaugă ea, așa de folositoare câte odată.

Lyla Verneuil o privia cu mirare.

— Folositoare pentru dvoastră.

— Viața nu-i făurită din drame negândite, contra cărora trebuie să știm a ne împotrivi, a le înfrâna...

— Deci ați suferit mult, doamna mea, de vorbiți astfel?

— Din contră, zise Elena, sunt fericită, foarte fericită.

La acest cuvânt, de odată o cută de durere se ivi pe fruntea artistei.

— Sunt la dispoziția dvoastră, zise ea.

V.

Profesoara era mulțumită de eleva sa.

Dna Perrin de altfel venia adesea și, puțin câte puțin, simțea că artista se alipia de ea.

Scopul său era acesta: să-i câștige încrederea, spre a afla durerosul roman al vieții sale.

Această femeie era întocmai după cum auzise Hélène, de o conduită ireproșabilă, cu inima zdrobită de o veche mahnire ce se vindecă cu greu.

Lecțiunile se prelungeau în convorbiri ce deveniau intime. Lyla Verneuil se simțea răpită de farmecul acestei tinere femei, găsind multe puncte comune în firile lor, tot așa de delicate și sensibile.

— Curios, zise ea, cât de mult ne asemănăm!

Hélène poate se arată rezervată, neputându-și izgoni din inimă, gândul că bărbatul ei iubise pe această femeie înainte de a o iubi pe ea.

— La ce bun! Măhnirea nu privește pe nimeni.

— Cu toate acestea...

— Da, dta ești bună, și poate că me vei plânge.

Dar la ce bun să mai rescolesc aceste măhniri a-mi aduce aminte de acel doliu.

— Doliu?

— Și cel mai dureros ce poate fi, moartea unei ființe, care cu toate acestea trăește, moartea unei dragoste care îmi era sfântă și îmi arăta scopul vieții mele, moartea în fundul inimei mele, a unui sentiment, uzat din cauză că am suferit prea mult... Da, am suferit!... Omul pe care eu l-am iubit era o fire curioasă și flusturatică, generos, dar slab și nervos, bun dar smintit. Eram o mică păpușică, gingașe prea sensibilă, neștiind mizeriile vieții.

Hélène, cu inima-i zdrobită, gândia:

— Ca și mine!

— Acest om nu m'a înțeles. M'a iubit, dar m'a iubit altfel decât trebuia.

— Și ce s'a făcut? întrebă dna Perrin.

— S'a însurat. Se zice că e fericit. Il cred, căci avea o inimă largă. Și apoi, cu mine a făcut *ucenicia* la studiul inimei femești. Alături de noua lui tovarășe el nu va mai avea, poate, acele furii, acele nervosități, acele exaltări.

Ucenicia!

Dșoara Verneuil spusese cuvântul, adevăratul cuvânt.

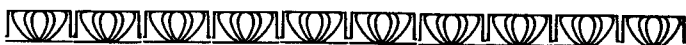
— Dar în sfârșit, gândi Hélène, fericirea mea, această fericire sinceră, și nemărginită, costă scump... ruina unei alte inimi, născută ca și a mea pentru iubire, având chiar aceleași visuri!...

În loc de a fi geloasă de trecut, de a avea o ură pe această femeie pe care bărbatul său, altă dată o iubise, ea ascultă fără supărare, destăinuirea-i sfătuitoare și îi vorbește ca unei prietene.

Jaques a cunoscut ce este inima unei femei, și a știut în sfârșit să facă fericită pe Hélène.

Reîntrând la ea acasă, în seara aceea, ea găsi un plic ce o precedase, un plic adresat contesei de Rieux. Pe o cartă de vizită a dșoarei Lyla Verneuil, prinsă de un frumos coșuleț de trandafiri îmbătători, erau scrise următoarele cuvinte:

„Știu cine ați fost... Fii fericită!“...

Descânțece.

I.

Descântec de soare.

Fugi soare că-i ninsoare,
Din creerii capului,
Din fața obrazului,
Să remăie mare, curat (ă), luminat (ă),
Ca dela Dzeu sfântul lăsat (ă),
Descântecul dela mine,
Leacul dela Dzeu.

Descântecul acesta se descântă aceluia, care suferă de durere de cap din cauza căldurii soarelui. — Înainte de a începe descântecul, se pun într'o ulcică plină cu apă 9 (noue) noduri de paie și un ac. — Aceste se fierb în apă; când apa e în ferbere, se toarnă cu nodurile de paie și cu ac cu tot în un blid. În blid se pun 4 (patru) linguri, 4 (patru) fuse și un cuțit. Blidul cu toate lucrurile aceste în apa fiartă se pune pe capul bolnavului și apoi se rostește descântecul de 3 (trei) ori după oaltă. — E de observat că, fie-care dată de rostire, se zice pe nerăsuflăte. Nu trebuie să resufle nici cel ce zice, nici celui ce i-se zice.

II.

Descântec de albeață.

Ací, ací iapă albă,
Nu te mai codí de-a giabă,
Nu 'ntinde coada,
Nu sburlí coama,
Nu lungí grumazii,
Că ți-oi eși 'n cale
C'o căciulie de ai,
Să piei, să respiei,

Ca roua de soare,
Ca scopitul din cărare,
Ca un fir de mac
În patru despicat.
Să remăie ochii curat,
Curat și strecurat,
Cum maica Precista l-a lăsat.

Din o căciulie de ai se desface un cățel; din cățelul acesta, la începutul descântecului, se (rumpe) mușcă puțin din el. Bucățica ruptă se ține în gură până după gătirea de rostire a descântecului, când apoi i-se suflă în ochi și după aceea dărăbuța de ai se scopește jos.

Asta se repetează la fiecare rostire. Descântecul se rosteste de 9 ori.

Culese de:

Vicus.

Calitatea laptelui și mortalitatea copiilor.

Literatura științifică asupra laptelui e atât de variată, încât pare a fi imposibilă rezumarea într'o cronică de ziar a tot ce fie-care știutor de carte ar trebui să cunoască despre lapte. Astăzi, când grație descoperirilor bacteriologice, știm cu toții, că cel mai de temut dușman al vieții noastre e microbul, e cert să ne întrebăm cum să ne apărăm de acest dușman pestilentios, pe care-l găsim în aerul închis ca și cel liber, în vestimente, decoruri și mobile, în alimente, beuturi ca și în apă, cu un cuvânt pretutindeni. (Înțelegem microbii patogeni)

Dintre alimente, mai întâi laptele trebuie să ne intereseze, — acest aliment inerent vieții omenești, din stadiul de pruncie până la agonia bătrânețelor, — în care trăiesc și se înmulțesc serii întregi de microbi. Înțelegem pericolul ce poate surveni din lapte, mai ales în alăptarea copiilor, din simpla considerație a adevărului statistic, că mortalitatea copiilor se datorește în primul rând calității laptelui și condițiilor de alăptare.

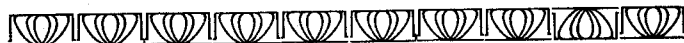
În lapte se produc o serie de bacterii patogene; aci trăiește în deosebi bacilul tuberculozei, acest flagel al omenirii. În epidemiile de tifos, consumul laptelui devine periculos din cauza insectelor, mai ales a muștelor, cari și în cazul acesta sunt cei mai favorizi propagatori de microbi.

De aici necesitatea fierberii laptelui imediat după mulgere, fiind constatată că în acest stadiu se găsește mai liber de microbi, apoi păstrarea în vase bine acoperite la o temperatură mai joasă și fierberea din nou a lui la întrebuintare. Proveniența laptelui e indicată în primul rând, dacă voim să stabilim calitatea lui. Vacile pot fi tuberculoase și alăptarea copiilor cu laptele acestor vaci devine un pericol. Ne referim la calitatea laptelui după proprietățile lui, adică: să aibă un miros slab, caracteristic laptelui, gust plăcut, la aspect să prezinte o colorațiune galbenă, ceea ce ne indică prezența normală a smântânei și să corespundă gradului de densitate la proba cu lactometrul. Dacă aceste condițiuni nu sunt îndeplinite, atunci fraudă (falsificările) se pot constata.

Industria lactieră ia teren din ce în ce mai mare, ea corespunzând necesității de a se pune în consuma-

țiune un lapte bun. În condițiuni cuviincioase de fabricare se obține un lapte degajat de stratul de murdărie ce se găsește în laptele pus în consumație după mulgere, iar sterilizarea lui mai oferă și prețioasa calitate de a fi absolut curat liber de microbi. Deosebirea de calitate atât a laptelui, cât și a derivatelor lui, în comparație cu cel nepreparat, se poate cunoaște după aspectul frumos ce-l prezintă și după gustul plăcut ce-l au. Mai ales pentru alăptarea copiilor cu lapte de vacă, se recomandă de toate somitățile medicale numai laptele sterilizat, prin aceasta îndeplinindu-se una din condițiunile de căpetenie în contra mortalității copiilor.

Aurel Scurtu.

Doine și hore.

Din Bihor.

Cătu-i dealu dealungu,
Mere badea cu plugu.
Vine mândra cu prânzu:
— Bun lucru bade la plug...
— Să fii mândră sănătoasă,
Ca și-o vioară frumoasă.
Ce resare toamna n față,
D'umple gura de dulceață.
— Să fii bade sănătos,
Ca și-un trandafir frumos,
Ce resare vara 'n dos,
D'umple lumea de miros.

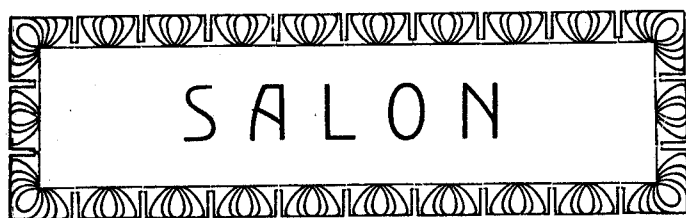
Spune mândră maică-ta
Să 'ngrădească ulița
Tot cu lin și cu pelin,
Ca să nu ne 'ntălnim.

Fă-me Doamne ce mi-i face,
Fă-me o peană galbenă,
În mijlocul „Ritului“
Să me taie cosașii,
Să me strângă furcașii,
Să me bage 'n căpița,
Toamna să me ducă-acasă,
Să me bage pe obloane,
Să me ieie „Daru“ 'n coarne,
Să me țipe pe sub el
Și să me fac gunoiei,
Să me ducă nana me
La pene cu albie,
Și să me fac busuioi,
Să me pună la obloc
Și feciorașii în clop.

Bată-te nană stelele,
Că mândre ți-s mărgelele
Și te bată fușteii
Că mândri ți-s și ochii
Și te bată gămușa
Că mândră ți-i cămeșea:
Iară te bată soarele,
Că albe ți-s picioarele
Și te bată și luna
Mândră ți-i toată fața,
Iești ca floarea dintre flori,
Cea mai mândră 'ntre surori
Și mai dragă la feciori.

Culese de:

Vasile Sala.

Teatrul la sate.

DI I. Kalenderu, administratorul Domeniilor Coroanei regale a României, a adresat tuturor agenților de pe Domenii următoarea circulară:

Domnule agent!

În martie 1901, v'am adresat o circulară prin care ve invitam a lua măsuri pentru introducerea teatrului popular în cât mai multe sate de pe Domeniul Coroanei.

V'am dat atunci și instrucțiuni despre modul conducerii acestor modeste teatre sătești, pe cari le-am înzestrat pe rând cu cortine frumos zugrăvite, culise și decorațiuni și cu un număr îndestulător de costume și de rechizite mărunte.

Avem acum pe Domeniile Coroanei 18 teatre și s'au dat în total, dela înființarea lor până azi, 190 de reprezentațiuni, parte la aniversările naționale, parte în zile de sărbători când puteau fi cercetate de locuitori.

Când am luat, după multă chibzuință, inițiativa de a le înființa, ideia eră, dacă nu me înșel, nouă în țeară și a fost primită din această cauză cu oare-care neîncredere. Ea fusese odată aplicată și popularizată în Transilvania, dar la noi erau puțini cari știau acest lucru și mai puțini cari văzuseră teatre sătești românești.

Acum avem și teatre militare, instalate la cazărmi, pe cari se joacă la aniversări și în serbări mari (în București la Regimentul 6 de infanterie și la T.-Măgurele).

Folosul teatrului pentru țărani e mai întâi că-i inițiază într'o măsură oare-care la o formă de artă, care le remasese străină și care va mări cercul intelectual atât de restrâns în care își petreceau până acum.

Teatrul e și un mijloc de moralizare. Când vede săteanul cum sunt oamenii cari abusează de credulitatea lui și-și fac astfel treburile, face reflecțiuni folositoare. Când vede ce purtare are bețivul, și ce ajunge, îi trece un fior și-și pune în gând să se păzească de această patimă urâtă

Asemănarea teatrului cu o oglindă e veche, dar e exactă. Omul care are o oglindă, se îngrijește mai bine de infățșarea sa, decât cel care nu și o vede.

Tot așa e și cu purtarea. Mulți din cei cari sunt stăpâniți de vre-o patimă, dar nu așa de tare încât o îndreptare să nu mai fie cu puțință, văzând cu ochii efectele vițului lor, vor intra pe calea îndreptării, chiar dacă nu-și dau seamă bine de acest rezultat.

Se înțelege că pentru ca teatrul țărănesc să poată avea un efect moralizator, piesele ce se joacă trebuie să fie alese cu o deosebită îngrijire, atât în ce privește reflexiunile morale ce pot să inspire, cât și din punctul de vedere al cunoștinței exacte, a cuge-

tării și a simțirii țeranului, căci fapte și cuvinte ce nu sunt pricepute, nu pot să aibă nici o înviurire, nici în bine nici în rău.

Din acest punct de vedere repertoriul restrâns ce există, a fost o mare piedică. Ajutorul principal ni l'au dat scenele mici scrise de Alecsandri și mai în urmă de d. T. Speranța.

În acest restimp au apărut un mare număr de piese, scrise anume pentru teatrele sătești, cari de și nu sunt tocmai de natură literară, arată că s'a format un curent, care dacă va ținea, precum e de crezut, sperăm că ne va aduce și lucrări de valoare.

După trecerea acestor aproape 4 ani, pot spune dar că faptele au dovedit că inițiativa eră bună, și că teatrul sătesc a intrat în moravuri. Am cetit de pildă, că au început să se deie reprezentațiuni teatrale și în alte comune, de către elevii școalelor, sub conducerea învățătorilor.

Țeranii au venit în număr mare la teatrele noastre, plătind cu plăcere prețurile absolut minime ce li s'au cerut și care au primit tot-de-auna o întrebuintare folositoare satului și școalei, au fost înse și multe reprezentațiuni gratuite.

Ființarea unui teatru și interesul ce-i poartă populațiunea rurală, are o adevărată însemnătate culturală, căci ne arată că, chiar cu viața restrânsă ce duce, cu lipsa de cultură de care suferă, săteanul nostru este accesibil emoțiunii și sentimentelor mai înalte și că trebuie numai a prileji pentru a trezi întrânsul aptitudinii, de care ne indoim une-ori, numai din cauză că-i lipsește ocaziunea să iasă la iveală. Eram încredințat de altmintreli că țeranii, cari au compus cu naivitate acele fermecătoare poezii naționale, cari sunt una din marile noastre comori, sunt în stare să prinză gust pentru teatru.

La început nu putea fi vorba să ne servim de alt-cineva pentru încercările noastre de teatru, decât de copii, de elevii școalelor primare, și suntem datori să mulțumim învățătorilor cari au apreciat și folosul cultural și cel moral al instituțiunii ce am creiat și ne-au dat tot sprijinul lor. De asemenea dv. ați pus multă inimă în aplicarea dispozițiunilor ce am luat și ați stimulat zelul învățătorilor.

De altfel teatrul de oraș a avut la noi același început. În adevăr, prima lucrare teatrală în limba română, a fost 1819 „Hecuba“ de Euripide, tradusă de A. Nănescu, care s'a jucat de către tinerii români dela școala românească. Rolul Hecubei eră ținut de I. Eliade-Rădulescu, care eră și sufler.*)

Mai târziu, în 1827, la școala înființată la Golești de C. Golescu, elevii, în parte feciori de boieri și de negustori, jucară la examen o parte din tragedia „Regulus“ tradusă din limba franceză în versuri de I. Văcărescu.

La 1831, au jucat ca elevi ai colegiului Sf. Sava, C. A. Rossetti, I. Florescu (care a fost apoi general) și alții.

Acum se apropie momentul, când un număr oare-care de școlari, cari au luat parte la reprezentațiunile ce s'au dat, ies din școală. Pe de altă parte locuitorii cari au asistat în număr din ce în ce mai mare la acele reprezentațiuni, știu ce este teatrul și-i

*) Vezi I. Văcărescu. Deschiderea teatrului întiaș-dată în București la anul 1819.

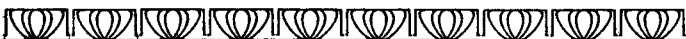
poartă interes. Socotesc dar, că a venit momentul priincios pentru a face un pas înapoi, înlocuind teatrul de copii, cu care am fost nevoiți să începem, printr'un teatru de adulți.

Pe viitor se vor alege deci, pentru a da reprezentațiuni, de preferință băieți sau fete, cari au fost în școală și mai ales din cei cari au jucat înapoi.

Prin această măsură se va ajunge în sfârșit la adevăratul teatru sătesc, menit a desvoltă gustul la țerani și a desvoltă în inima lor iubirea pentru tot ce e frumos și bine. Se înțelege că nu ne vom da îndărăpt nici de acum în colo dela sacrificiile ce ar mai fi de făcut, cunoscând înaltele dorințe ale MM. LL. Regelui și Reginei, cari simt o mare mulțumire sufletească la progresul ori-cât de mic al sătenilor noștrii.

Fie-care om e dator a contribui la propășirea națiunii sale și cu deosebire cei ce trăesc în mijlocul țeranilor, cari au mai multă trebuință de îndemnări bune și de învățatură decât alții. În tot-de-auna v'ați făcut această datorie, care trebuie să ve fie cu atât mai scumpă cu cât activitatea noastră e urmărită și apreciată în chip măgulitor, așa încât sunt îndreptățit a crede că vă veți da și pe viitor toată ostăneala.

Administrator, Ion Kalinderu.

Tinerul profesor.

— Chip din lume. —

Dacă voii să-l vedeți, îl veți întâlni des pe stradă foarte ațerat și mândru de persoana sa și de treapta înaltă socială pe care crede că o ocupă. Privește lumea dela înălțime, cu acea privire legitimă a omului superior. Mai ales îl veți vedea luându-și aerul de „savant“ când vine dela cursul ce-l face la facultate în fața a patru studenți, doritori de a se adăpa la izvoarele juridice ale tinerului profesor, numai suplinitor al unui eminent profesor cu renume. Oare nu-i destul atâta ca titlu de glorie: „Sunt suplinitorul profesorului X. cel mai de seamă teoretician din țeară?“

Dacă doriți să-l întâlniți — presupun că pentru alte trebi (căci din păcate, face și advocatură) și ve duceți acasă la el, zărind de departe placa albă cu litere negre compacte, vi se va zice că nu e acasă. Frază stereotipă spusă ori-cărui muritor. Treptele sunt prea înalte pentru a pătrunde în templul științei pozitive; s'ar stingheri dacă ar fi tulburat la biroul lui și în mijlocul scumpei lui biblioteci.

Dacă se întâmplă că un naiv oare-care să do-rească a-l lua drept apărător și de-l întâlnește pe stradă gata a-i spune pricina, el cu un aer vădit de superioritate îl poștește la un ceas hotărât acasă pentru a discuta pe larg. Și naivul nostru pierde procesul, fie din cauză că el nu i-a făcut un act în regulă, ori că n'a fost în stare să răspundă la replica adversarului.

Dar în politică acest tip de profesor — ajuns prin niște împrejurări de care nici el nu-și dă bine seamă — are veleități mari. Vorbește *pro forma* odată sau de două ori pe an la vre-o întrunire publică,

critică faptele unor oameni față de care un tiner trebuie să aibă mai mult respect și față de cari oameni cele rele trebuie trecute cu vederea, ca fiind prea neînsemnate puse alături de faptele lor mari și patriotice. După întrunire e poștit — la un ceaiu politic dela cutare domn cu vază și greutate în partid.

Aici critică, dă din mâni, vorbește ca un limbut, se vâră tot cu acelaș aer de fanfaron obraznic ce crede că diploma de doctor în drept l-a înemurit, cere la apropiata venire a partidului la putere un fotoliu de deputat, o funcție deamnă de meritele și învățatura lui, o misiune în streinătate sau mai știu eu ce.

Cu ce dispreț își privește el studenții, care-și bat joc de dânsul! N'ați fost nici odată la cursul dumsale? Cravată roșie, redingotă neagră, lungă până peste genunchi, părul frumos îngrijit cu cea mai nouă pomadă pariziană, încălțăminte de lac, iar pe de-asupra aerul seu grav ve vor da exacta imagine a tinerului nostru. Dar vorbele ies foarte greu din gâltej, deși dinnainte își are deschise foile; scoate batista, se șterge pe frunte, privește pe geamuri, iar bietul auditor blastămă ceasul când a intrat în sala de curs.

Are, nu ticuri nervoase... dar afectații: își pune mâna la cravată, își dage cărarea și își trage mustele.

În materie de căsătorie înse tinerul nostru e mai interesant. Condiția *sine qua non* e să se însoare cu o zestre de cel puțin trei sute de mii de lei! Ve rog, băgați bine de seamă: cu o zestre! Și de aceea domnul nostru cercetează în dreapta și în stânga, trimite ștafete prin toate ungherile unde a auzit că sunt banii doriți — comoara așa de mult visată ce-i chinue zilele și nopțile.

Dacă azi face cunoștință cu o domnișoară — fericită proprietară a unei sume destul de considerabile — și-i merge în casă, o curtenește, vrea să înceapă tratativele, și dacă mâne printr'o schimbare bruscă aude că în altă parte, altă domnișoară are o sumă mai mare, fără a se sfii își schimbă punctul de observație spre noua lui cunoștință. În casa cea veche nu se mai duce, când întâlnește pe vechia-i cunoștință, se face că nu o cunoaște și-i întoarce spatele — fie pe stradă ori într'un bal oare-care.

Cu aceste închipuiri — o Speranță! Câte nu faci tu în lumea asta, realizându-te! El speră a se mută într'o capitală de județ. „Acolo — își zice el — sunt secăturile, oamenii de mâna a zecea, stăpâni. Și eu, ducându-me acolo, voi putea ajunge curând, curând, șeful grupării politice, voi lucra eu cu centrul, cu banii nevestei, voi ajunge unul din cei mai influenți oameni din partid, voi fi consultat asupra situațiilor grave politice, voi duce lux: trăsuri cu piele, vizitei, lachei cu mânuși albe și frăcuți. O, veniți mai de grabă! Eu voi veni acolo cu o misiune înaltă!“ Și astfel gândind își mai spune tinerul nostru în adâncul sufletului lui, ca să nu-l audă nimeni, căci păreții au urechi câte-odată: „Universitatea e glorie trecătoare; lucrări și scrieri n'am, nici n'am să am, știința te chinuște și când te poți ridică prin altele, de ce aș mai munci!“...

— „Da, domnul meu, îi răspunde un glas ce i-a cetit în adâncul sufletului — n'ai cap, n'ai știință în cap... Gloria de acum e trecătoare. Și din urmele ei nu va rămânea decât numele dumnitale tipărit pe

tezele de licență ale noilor licențiați. Cei ce te-au pus acolo suplinitor, se vor trezi din buimăceală; meritul și știința altora te vor alungă de pe catedră pe scări. Și odată cu asta gloria, inchipuirile și visurile ce ți-ai făcut nu sunt decât cenușe spulberată de vânt... Gloria e trecătoare, gloria e trecătoare“...

Iași.

Luca.

TEATRU ȘI MUZICĂ.

Matineul literar-muzical din Oradea-mare, aranjat duminică la 10 decembrie n. în „Arborele verde“ de către Reuniunea română de cântări „Hilaria“, a reușit foarte bine. Ceea ce am regretat, a fost numai lipsa auditorului care s'a prezentat în număr foarte mic. Corul condus de dl Nicolau Fîru a arătat progres. Iar ceilalți diletanți ș-au îndeplinit rolul care de care mai perfect, stărnind aplauze generale. A fost un succes care ne îndeamnă să felicităm din toată inima reuniunea. Programul matineului, din care reproducem în nr. acesta drăguțul croquis al dlui Ioan Petra, a fost următorul: 1. „Serenadă“ cor bărb. de Marschner. 2. „Amintiri“ schiță de dl Ioan Petra. 3. a) „Legende“ de Wieniavski; b) „Erotikon“ de Grieg, executate pe violină de dl Valeriu Magdu, acompaniat la pian de dl Gavril Rednic junior. 4. „Clevetici“ cantoneta de V. Alecsandri, predată de dl Victor Mercea. 5. „Iarna“ cor bărb. de Porumbescu.

CE E NOU ?

Hymen. Dl *Constantin Olariu*, mare proprietar și dșoara *Volumnia Bria* învățătoare diplomată s'au logodit în Cugier. -- Dl *Aurel Ivan* comerciant s'a logodit cu dșoara *Elena Știr* în Giula.

Iarăș adunare populară în Bihor. Duminică la 17 decembrie n. se va ținea adunare populară în comuna Luncoșoara, de pe valea Crișului-repede.

Românii bucovineni la expoziția din București. Am scris și noi că domnul Nic. Hurmuzachi a făcut în dieta Bucovinei propunerea ca și țeara aceasta să participe anul viitor la expoziția națională din București. Dieta a și hotărât unanim să participe și Bucovina, votând pentru aceasta o subvențiune de 10,000 coroane. Comitetul țerii înse încredințându-se că expoziția aceea are un caracter exclusiv național românesc, a refuzat să eșecuteze hotărârea dietei, care a hotărât numai în credința că expoziția va avea un caracter internațional. Bucovina nefiind o țeară curat română, ci pöliglotă, nu poate participa *ca țeară* la expoziție, ci numai Românii. Aceștia au și hotărât cu mare însuflețire participarea la expoziția jubilară din 1906. S'a constituit un comitet de organizare; președinte dl Modest Grigorcea, vicepreședinte dl dr. Florea Lupu, secretar general profesorul Leonida Bodnărescu. Comitetul s'a împărțit în 4 secțiuni: I agricultură, președinte Tudor Flondor; II, retrospectivă, președinte Nic. Flondor; III, culturală, președinte Dionisiu Byan, vicepreședinte S. Fl. Marian; IV, industria caznică prezidentă dna Elena Popescu, prezidenta Societății damelor române din Bucovina. Secțiunile acesteia au și început să lucreze.

Au murit: *Constantin Suci*, paroc gr. or. în pensiune în Măgina, la 6 decembrie, în etate de 90 ani;

— *Ioan Bologa Melentei*, unul din fruntașii comunei Gioajul-de-sus, părintele dlui dr. Vasile Bologa, directorul școlii civile de fete a Asociațiunii din Sibiiu, la 2 decembrie n., în etate de 75 ani; — *Teodor Văndor* vicerector al Seminarului teologic din Blaj, la 10 decembrie n., în etate de 37 ani.

O carte de mare preț își cumpără cel ce dă 40 fileri pe calendarul „Poporului Român“ pe anul 1906 care pe 204 pagini conține 74 articlii și 80 chipuri alese și frumoase. Aici află povește despre legea comunală, notar, executor. Consulatele din Budapesta și alți mulți articoli instructivi. Apoi între chipuri să te bucuri de frumoasa grupă a scumpulor noștri deputați dietali, a învățătorilor adunați la Vidu la muzică și alți bărbați însemnați. Deci cine se lipsește de acest calendar, mult se va căi! Dela 15 exemplare se dă 15⁰/₂ rabat și plățirea poștei. Comercianților 25⁰/₀. Se poate comandă dela tipografia „Poporul Român“ Budapesta, VII., Amazon-utca 6—8.

Călinarul săptămânei.

Dumin. a 26-a după Rusalii, ev. 14 dela Luca, gl. 1. v. 4.
„În vremea aceea, când s'a apropiat Isus de Ierihon“...

Ziua sept.	Călinarul vechiu	Călin. nou
Duminică	4 † M. Varvara	17 Lazar
Luni	5 C. Sava sf.	18 Grațian
Mărți	6 (†) P. Nicolae	19 Nemesie
Mercuri	7 P. Ambrosie	20 Liberat
Joi	8 C. Patapie	21 Toma Ap.
Vineri	9 † Zem. Sf. Ana	22 Dimitrie
Sâmbătă	10 M. Mina	23 Victoria

Proprietar, redactor respunzător și editor:
IOSIF VULCAN. (Strada Áldás nr. 14/296 b).

Cumpărați cel mai frumos, practic și mai bogat calendar românesc,

Calendarul „Poporului Român“ pe anul 1906.

Se estinde pe 204 pagini cu un cuprins foarte variat. Peste 50 articolași interesanți și instructivi.

Calendarul este împodobit cu

Optzeci de chipuri, dintre cari amintim:

1. Deputații naționaliști	8. Moș Herlea
2. George P. de Băsești	9. Badea Cârțan
3. Șterca Șuluțiu	10. Toți regii din Europa
4. Profesorul D. Comșa	11. Invățătorii la cursul lui Vidu
5. Dșoara M. Cozma	12. Redacția „Pop. Rom.“
6. Catedrala din Sibiiu	13. Minunățiile lumii.
7. Casa națională	

ESTRAS DIN LEGEA COMUNALĂ

Cine nu cumpără acest catendar atât de frumos, atât de bogat și atât de plin cu povește și învățători: se lipsește de — cea mai folositoare carte de casă. —

Dela 15 exemplare în sus se dă 15⁰/₀ rabat și plățirea poștei. Comercianților 25⁰/₀. (2—3)

MERSUL TRENURILOR.

Valabil dela 1 octombre 1905.

Budapest – Nagyvárad – Predeal – București						București – Predeal – Nagyvárad – Budapest					
		Accel.	Person.	Accel.	Person.	Accel.	Person.	Accel.	Person.	Accel.	Person.
Budapest	pleacă	7 25	9 —	235	5 45	9 15					
Szolnok	„	9 37	11 52	730	9 27	11 19	București	pleacă	— —	7 50	— —
Szajol	„	— —	— —	7 43	— —	11 33	Predeal	„	— —	3 32	— —
P.-Ladány	„	11 13	2 9	5 57	11 53	12 55	Brassó	sosește	— —	5 00	— —
Berettyó-Ujfalu	„	1 1 46	2 53	6 31	12 07	1 33	„	pleacă	— —	8 07	5 8
M.-Peterd	„	— —	3 5	— —	1 00	— —	Földvár	„	— —	8 27	5 58
M.-Keresztes	„	— —	3 16	— —	1 14	— —	Homorod-Kőhalom	„	— —	10 03	7 44
Bihar-Puspöki	„	— —	3 34	— —	1 36	— —	Segesvár	„	— —	11 40	9 45
Nagyvárad	sosește	12 26	3 44	7 07	1 48	2 11	Medgyes	„	— —	12 40	10 58
Nagyvárad	pleacă	— —	4 10	7 14	2 06	2 18	Kis-Kapus	„	— —	1 25	11 59
Várad-Velencze	„	— —	4 17	— —	2 31	2 26	Balázsfalva	„	— —	2 16	12 40
Fugyi-Vásárhely	„	— —	4 28	— —	2 42	— —	Küküllőszeg	„	— —	2 21	12 58
Telegd	„	— —	4 49	7 42	3 04	2 51	Tövis	sosește	— —	3 02	1 42
Élesd	„	— —	5 06	†7 55	3 24	†3 05	„	pleacă	— —	3 38	8 48
Rév	„	— —	5 51	8 15	3 50	3 26	Nagy-Enyed	„	— —	3 58	9 07
Csucs	„	— —	6 38	9 03	4 56	4 16	Felvincz	„	— —	4 20	9 30
Bánffy-Hunyad	„	— —	7 19	9 23	5 34	4 52	M. Ujvár	„	— —	4 27	9 37
Jegenye	„	— —	7 49	†9 57	6 02	— —	Sz. Kocsárd	„	— —	4 32	9 53
Kolozsvár	sosește	— —	8 34	10 30	6 59	5 53	Ar. Gyéres	„	— —	5 12	10 30
Kolozsvár	pleacă	5 32	8 50	10 47	8 30	6 11	Apahida	„	— —	6 27	11 45
Apahida	„	5 51	9 07	11 11	8 59	6 27	Kolozsvár	sosește	— —	6 48	12 07
Ar. Gyéres	„	6 54	10 16	12 36	10 41	7 27	Kolozsvár	peacă	5 23	7 13	12 59
Sz. Kocsárd	„	7 17	10 56	1 40	11 31	7 52	Jegenye	„	†6 11	— —	†1 42
M. Ujvár	„	7 29	11 03	1 58	11 40	— —	Bánffy-Hunyad	„	6 39	8 47	2 13
Felvincz	„	7 35	11 12	2 07	11 50	— —	Csucs	„	7 09	9 23	2 44
Nagy-Enyed	„	7 54	11 34	2 32	12 20	8 16	Rév	„	7 49	10 10	3 24
Tövis	sosește	8 11	11 52	2 55	12 46	8 32	Élesd	„	†7 59	10 27	†3 34
„	pleacă	— —	12 24	— —	1 43	8 37	Telegd	„	8 11	10 41	†3 45
Küküllőszeg	„	— —	1 07	— —	2 28	9 5	Fugyi-Vásárhely	„	— —	10 58	— —
Balázsfalva	„	— —	1 14	— —	2 36	— —	Várad-Velencze	„	— —	11 07	— —
Kis Kapus	„	— —	2 15	— —	3 48	9 47	Nagyvárad	sosește	8 36	11 13	4 09
Medgyes	„	— —	2 33	— —	4 03	10 01	Nagyvárad	pleacă	8 43	11 36	4 15
Segesvár	„	— —	3 47	— —	5 43	11 —	Bihar-Puspöki	„	8 52	11 47	— —
Homorod-Kőhalom	„	— —	5 35	— —	7 54	12 26	M. Keresztes	„	— —	12 05	— —
Földvár	„	— —	7 16	— —	9 40	1 35	M. Peterd	„	— —	12 17	— —
Brassó	sosește	— —	7 50	— —	10 25	2 09	Berettyó-Ujfalu	„	9 21	12 29	4 52
„	pleacă	— —	11 —	— —	— —	2 19	P.-Ladány	„	10 01	1 45	5 51
Predeal	sosește	— —	1 11	— —	— —	3 31	Szajol	„	— —	— —	— —
București	„	— —	8 10	— —	— —	9 10	Szolnok	„	11 18	3 49	7 32
							Budapest	sosește	1 50	6 40	9 35

Nagyvárad – Arad				Arad – Nagyvárad			
		person				Person	
Nagyvárad	peacă	10 20	4 45	6 53	Arad	pleacă	5 10
Ósi	„	10 30	4 56	7 9	Kétegyháza	„	11 25
Less	„	10 48	5 15	7 20	„	sosește	12 34
Cséffa	„	11 03	5 34	7 58	Csaba	pleacă	11 24
N.-Szalonta	„	11 26	6 02	8 46	„	„	4 50
Kötegyán	„	11 44	6 24	9 25	Gyula	„	5 26
Sarkad	„	11 54	6 33	9 31	Sarkad	„	5 54
Gyula	„	12 18	6 57	10 01	Kötegyán	„	6 10
Csaba	sosește	12 37	7 18	10 30	K.-Szalonta	„	7 02
Csaba	peacă	2 05	7 29	4 32	Cséffa	„	7 31
Kétegyháza	„	2 34	7 57	5 03	Less	„	7 54
Arad	sosește	3 29	9 —	6 05	Ósi	„	8 16
					Nagyvárad	sosește	8 31

Numerii cei groși înseamnă timpul de la 6 ore seara până la 4 ore 59 de minute dimineața. — Numerii semnați cu † înseamnă stațiunile, unde trenurile numai condiționat se opresc.